

MIREN LOURDES OÑEDERRA

Euskaltzaindia (Ahoskera Batzordeko burua)

Agurra

Hogeita bost urte dira 1998an Euskaltzaindiak Euskara Batuaren Ahoskera Zaindua (EBAZ), 87. araua, onartu eta plazaratu zuela. «Mende laurdena», esan zuen Pilartxo Etxeberriak. Hark eta biok hogeita hamar urte beteko ditugu Euskaltzaindiarentzat gai hauetan lanean, 1993an abiatu zenetik lehen Ahoskera Batzordea, Patxi Altuna euskaltzaina buru izan zuena eta 1994a arte aritu zena. Euskara Batuaren Batzordearen hegalpeko lantalde bezala berrekin genion lanari, 1995. urtearen azken aldera Pello Salabururen deia onartuta. Hasieratik ondoan izan dudan Pilartxo Etxeberria fonetikariaz gainera, lantalde hartan lankide izan nituen, Jon Aurre –Bilboko Iraleko irakaslea–, Juan Carlos Hernández –Donostiako Iraleko irakaslea–, Adelaida Kintana –Nafarroako Irakasleen Birtziklatzeko Ikastegiko irakaslea–, Jon Kortabarria –Gasteizko Iraleko irakaslea– eta Igone Etxebarria –EiTBko euskara teknikarien ordezkaria–. Lantalde horrek landu zuen Euskaltzaindiak 1998ko ekainean onartu eta urte bereko irailean plazaratu zuen EBAZ.

Iraileko aurkezpena Nafarroan izan zen, Donezteben antolaturiko Euskaltzaindiaren IV. Ahoskera Jardunaldietan (1998ko irailak 25 eta 26). Han zen gurekin Jean Haritschelhar, euskaltzainburu zelako eta halaxe zegokiolarako, noski, baina baita ahoskera bereziki interesatzen zitzaiolako ere. Ezagutu zuenak badaki nola kezkatzen zuten Hegoaldeko gehiegikeriek, <j>ren /x/ ahoskera belarrak batik bat. Horregatik eta duela ehun urte jaio zelako (1923/V/13) eta duela hamar hil (2013/IX/1), eta merezi duela uste dugulako, batez ere, Ahoskera Batzorde honek 25. urteurrenaren ospakizun hau Haritschelharren gorazarrez egitea erabaki zuen iazko gure azken bileran. Izan ere, horixe da gaurkoa: ez ikastaro, ez jardunaldi ohikoa, baizik ospakizuna. Urtemuga-festa.

Eskerrak eman nahi dizkizuegu, beraz, gurekin hori ospatzera etorri zaretenoi. Ongi etorri eta eskerrik asko, Madrileko Universidad Complutenseko María Jesús Gil Valdés irakasleari, ahoskeraren irakaskuntzaz urte luzeetako lan eta jakituriaren berri ematera etortzeagatik. Ongi etorri eta eskerrik asko Xabier Euzkitzeri eta Aner Euzkitzeri, ahoskeraren araugintzari ikuspuntu sortzailetik begiratu eta artistikoki analizatzeagatik EBAZ araua. Har itzazue gure esker zintzoak hirurok, hain eskuzabalka onartzeagatik gure gomita.

Eskerrak emate honetan batzordekideen ordezkari naiz. Eskerrik asko, Agurtzane Elordui, Irantzu Epelde, Maider Bedaxagar, Oroitz Jauregi eta Pilartxo Etxeberría batzordekideen izenean ere ematen ditut. Batzordekide guztion artean egingo dugu gero EBAZ arauaren nondik norakoen inguruko hausnarketa laster bat txandaka, bakoitzak hari bati tiratuta. Izan ere, arauaren azalpenak ematea arauaren funtzionamendurako ezinbesteko iruditzen zaigu.

Eskerrik asko, neronen aldetik batzordekideei, urteotako elkarlanagatik. Oso gogoan dut, orain dela bi urte, 2021eko apirilean, hil zitzaigun Jasone Salaberria Fuldain batzordekidea, bileretara Iparraldetik etortzen zitzaigun bizkaitarra; irakaskuntza eta ahoskerarekiko pasioa bilduak zituen aspaldi-aspalditik. Lagun zintzo eta langile haren oroitzapena gurekin da eta, beraz, zuokin ere bai gaur.

Eskerrik asko, hau guztia eta ondorengo aurkezpenak partekatzeko aukera emateagatik. Gainera, erregu bat: ez gaitzazuela bakarrik utzi lanbrotuegi, estaliegia eta astiroegi doan euskararen ahoskera behar bezala batzearen abentura honetan. Mikel Laboak kantatu eta denok errepikatu ditugun Joxan Artzeren hitzen indar poetikoa ezin ukatuzkoa dugu, baina hizkuntza estandarizatzea kontu prosaikoa da, batez ere hastea egokitu zaigun belaunaldiotan, prosaikoa eta pazientziaz hartu beharrekoa. Oraindik ere «eskamak kentzen» —txikitako abestiak zioen bezala— segitu behar dugu. Fuera, beraz, lanbroa! Lanbroa ezagutzarik ezak trinkotzen duelako, saia gaitezen gaur ere gure gaiak azaldu eta —nahi baduzue— etzabaidatzen, aurrera egiteko bideak irekitzen. Nahi genuke ospakizun honek orain arteko urteak ospatuz datozenetarako argia, itsasargia, piztuta uztea.

Irakurlearentzako oharra: Ondoko artikulua eta txosten idatzietan ekainaren 30eko ahazko aurkezpenetan erabilitako molde eta doinuak gorde nahi izan dira.